

ПРАВИЛА
доступу та використання ресурсів
«Міждисциплінарного центру комп'ютерного моделювання»
Інституту фізики конденсованих систем імені І.Р. Юхновського
НАН України
(редакція від 17 листопада 2025 р.)

1. Преамбула.

1.1. Цей документ встановлює загальні правила доступу та використання ресурсів обчислювального кластера Міждисциплінарного центру комп'ютерного моделювання (МЦКМ) Інституту фізики конденсованих систем імені І.Р. Юхновського НАН України (ІФКС), обов'язкові для всіх користувачів кластера МЦКМ.

Мета цього документу полягає у визначенні правил для інформаційно безпечного надійного обслуговування користувачів кластера МЦКМ.

1.2. Ресурси обчислювального кластера МЦКМ включають:

- координуючий вузол кластера МЦКМ;
- обчислювальні вузли кластера МЦКМ;
- вузол системи збереження даних кластера МЦКМ;
- комунікаційні мережі, що об'єднують вузли кластера МЦКМ;
- комунікаційні вузли та мережі ІФКС, що забезпечують доступ до кластера МЦКМ;
- служби та сервіси, бібліотеки програм, прикладне і системне програмне забезпечення, бази даних і документів, інформаційні сховища і файлові архіви, встановлені на вузлах кластера МЦКМ та вузлах мережі ІФКС, які забезпечують доступ до нього.

1.3. Терміни та визначення.

Ресурси кластера МЦКМ – сукупність апаратних та програмних сервісів, які забезпечують роботу та доступ до кластера для колективного його використання користувачами МЦКМ.

Системний адміністратор кластера МЦКМ – особа, яка відповідає за повноцінну роботу кластера як обчислювальної системи, що включає: встановлення та налагодження програмного забезпечення на вузлах кластера для його повноцінної роботи і обслуговування користувачів, моніторинг поточної роботи кластера, встановлення збоїв на кластері і їх ліквідацію. Системний адміністратор також відповідає за безпеку роботи кластера МЦКМ і його сервісів, аналізує загрози

безпеці кластера, проводить дослідження інцидентів безпеки та діє як контактна особа у випадках інцидентів, що стосуються питань комп'ютерної або мережевої безпеки кластера.

Менеджер кластера МЦКМ – уповноважена центром особа, що відповідає за реєстрацію користувачів кластера МЦКМ, слідкує за дотриманням ними правил користування кластера МЦКМ і вимог інформаційної безпеки, відповідальна за дотримання ліцензійних угод та відсутність інформаційної загрози програмного забезпечення. Надає інформаційну підтримку або самостійно встановлює і налагоджує програмне забезпечення на кластері МЦКМ, діє як контактна особа щодо питань доступу до кластера і його ресурсів, правил користування кластером та можливих змін у роботі кластера.

Інцидент безпеки (Security Incident) – це акт порушення формально описаних, чи неявних умов інформаційної безпеки ресурсів кластера МЦКМ та обслуговуючих його вузлів, облікових записів користувачів кластера МЦКМ, або конфіденційних даних користувачів кластера МЦКМ.

Користувач кластера – особа, яка відповідно до правил доступу та користування кластером МЦКМ, отримала обліковий запис на кластері і доступ до його ресурсів.

Керівник МЦКМ – очолює центр, на базі якого функціонує кластер МЦКМ. Координує загальну роботу МЦКМ та відповідальний за діяльність центру.

Експертна рада – група фахівців, які є членами МЦКМ, активно залучені до його функціонування та розвитку, приймають колективні рішення щодо діяльності центру.

2. Доступ до ресурсів кластера МЦКМ

Доступ до кластера МЦКМ може надаватися особам, які є працівниками або здобувачами освіти закладів вищої освіти або наукових установ України, з якими МЦКМ уклав відповідні договори про співпрацю.

Для отримання доступу до кластера МЦКМ і його ресурсів необхідно подати запит встановленої форми, затвердженої в МЦКМ. Після чого, запит буде розглянутий експертною радою МЦКМ, і в разі позитивного рішення, заявнику буде надано доступ до відповідних обсягів ресурсів кластера МЦКМ на погоджений термін. Експертна рада залишає за собою право уточнювати дані подані в запиті, якщо вони виявляться недостатніми. Обсяги наданих ресурсів регламентуються інформацією поданою в запиті та можливостями МЦКМ надати ті чи інші ресурси в період, на який поданий запит.

Заявник подає запит особисто. Запит повинен містити таку інформацію:

- прізвище, ім'я, по батькові заявника;
- електронна адреса заявника;
- номер телефону для контакту
- заклад вищої освіти або наукова установа, в якій працює (навчається) заявник (повинно підтверджуватися відповідним документом);
- період, на який розраховується мати доступ до кластера МЦКМ;
- обґрунтування наукової задачі, яка планується вирішуватись в рамках запиту, підписаного заявником, а також завірений підписом когось із керівництва установи, в якій працює (навчається) заявник;
- технічні деталі/вимоги до типу та обсягів ресурсів, необхідних для виконання задачі; інформація про необхідні програми чи програмні пакети, що будуть використовуватись в рамках поставленої наукової задачі заявника; інші особливості пов'язані з виконанням обчислювальних робіт, які проводяться на кластері МЦКМ.
- найбільш важливі публікації заявника (якщо є) за останні 5 років (не більше п'яти);
- підтвердження про те, що заявник ознайомлений з правилами доступу та використання кластера МЦКМ, і засвідчення відповідальності за будь-які свідомі чи несвідомі, прямі чи непрямі дії зі сторони заявника, які можуть зашкодити стабільності роботи кластера чи порушити його безпеку.

Перший запит подається на короткий термін (максимум до 6 міс.). Подальші запити можуть бути на довший період. Остаточний термін доступу до кластера визначається експертною радою МЦКМ.

Після закінчення терміну запиту, доступ користувача до кластера МЦКМ блокується.

3. Правила використання ресурсів кластера МЦКМ.

3.1. Ресурси кластера МЦКМ можуть використовуватися користувачем:

- тільки за умови дотримання вимог законодавства України, дотримання прийнятих в українському суспільстві моральних норм і законних інтересів третіх осіб;
- тільки в некомерційних цілях;
- тільки в інтересах і в рамках офіційної діяльності тієї організації чи установи, за чиєю заявою був наданий користувачу доступ до кластер МЦКМ;

- тільки за тематикою робіт, цілями і політикою, заявленою при реєстрації користувача;
- тільки з використанням дозволеного на кластері МЦКМ легального програмного забезпечення.

3.2. Користувач зобов'язаний:

- 1) використовувати ресурси кластер МЦКМ для виконання тільки робіт, розрахунків, передачі або зберігання даних, що відповідають п.2.1 даних Правил;
- 2) дотримуватися рекомендацій і правил безпеки доступу та використання кластера МЦКМ;
- 3) дотримуватися правил безпеки свого облікового запису (логін/пароль), використовувати складні безпечні паролі;
- 4) ні в якому разі не передавати третім особам пароль свого облікового запису на кластері МЦКМ та на інших вузлах, що використовуються для доступу до кластера;
- 5) використовувати облікові записи користувача тільки для цілей, для яких вони були надані;
- 6) використовувати тільки власні облікові записи і не намагатися замаскувати реальну приналежність певних облікових записів;
- 7) не використовувати наданий доступ до ресурсів МЦКМ для надання непрямого доступу неавторизованих користувачів;
- 8) негайно повідомляти менеджера та адміністратора кластера МЦКМ про будь-які проблеми з безпекою свого облікового запису на кластері та на інших вузлах доступу до нього.
- 9) уникати використання ресурсів кластер МЦКМ в такий спосіб, що може порушити його нормальне функціонування або завдати йому збитку;
- 10) раціонально використовувати ресурси кластера МЦКМ, враховувати інтереси інших користувачів, намагатися запобігати перевантаженню ресурсів і обслуговуючих програмних сервісів;
- 11) не порушувати політику управління ресурсами, використовуючи механізми обходу засобів захисту чи адміністративного керування кластера МЦКМ;
- 12) повідомляти адміністратора та менеджера кластера МЦКМ про будь-який інцидент безпеки, відому чи підозрювану спробу несанкціонованого доступу до облікового запису користувача і, взагалі, про будь-яку аномалію поведінки користувачів чи функціонування програм, яка привертає увагу;

- 13) не намагатися використати чи самостійно виправити будь-які помилки захисту ресурсів кластера МЦКМ. негайно повідомити адміністратора і менеджера кластера МЦКМ про виявлені помилки інформаційного захисту кластера;
- 14) зберігати конфіденційність будь-якої інформації, отриманої під час доступу до ресурсів кластера МЦКМ, відносно якої можна припустити, що вона є конфіденційною або істотною для безпечного функціонування певних елементів ресурсів кластера МЦКМ. Повідомляти адміністратора і менеджера кластера МЦКМ про наявність і розташування подібної інформації;
- 15) шанувати права власності, пов'язані з ресурсами кластера МЦКМ, включаючи авторське право на програмне забезпечення і права власності на інформацію;
- 16) не намагатися дістати несанкціонований доступ до даних, що зберігаються або передаються по мережі ресурсу МЦКМ, зокрема, до облікових записів користувачів, за винятком випадків передбачених п.2.3 даних Правил.

Користувачі повинні дозволити публікацію їх персональних відомостей в електронних каталогах і базах даних в тій мірі, в якій це необхідно для нормального функціонування кластера МЦКМ.

Менеджер кластера МЦКМ має право регулювати і припиняти доступ до ресурсів кластера з адміністративних чи операційних потреб, зокрема з ціллю усунення проблем безпеки, а також формувати додаткові інструкції, обов'язкові для подальшої роботи користувачів.

Користувачі, яким у зв'язку з їх професійними специфічними обов'язками був наданий обліковий запис з привілейованим доступом, повинні сповістити менеджера та адміністратора кластера МЦКМ, як тільки необхідність в такому привілейованому доступі відпаде.

3.3. Адміністратор та менеджер кластера МЦКМ мають особливий привілейований доступ до інформації, що зберігається на ресурсах кластера.

Використання вказаної інформації обмежується наступними умовами:

- 1) адміністратору та менеджеру кластера МЦКМ дозволено обмінюватися інформацією, отриманою завдяки привілейованому доступу тільки між собою, за винятком випадків, коли більше поширення інформації необхідне для виконання їх службових обов'язків;
- 2) привілейований доступ до інформації повинен здійснюватися виключно в рамках професійних обов'язків і тільки для наступних цілей:

- щоб вирішити проблеми пов’язані з функціонуванням обчислювальних ресурсів кластера МЦКМ, включаючи оптимізацію існуючих або інсталяцію нових ресурсів;
- для виявлення вразливих місць або порушень комп’ютерного захисту ресурсів;
- для моніторингу ресурсів;
- для проведення розслідувань, коли є підозра в порушенні правил використання ресурсів кластера МЦКМ (за розпорядженням менеджера кластера МЦКМ);
- для зміни прав доступу або для анулювання облікового запису користувача після закінчення терміну заявки користувача або договору з організацією, від якої робилася заявка користувачем щодо доступу до кластера МЦКМ, або якщо дії користувача виявилися не сумісні з даними Правилами чи правилами використання ресурсів кластера МЦКМ;
- для відновлення нормального функціонування елементу кластера МЦКМ, якщо його робота була серйозно порушена внаслідок неумисних або умисних дій користувача.

4. Відповідальність

4.1. Відповідальність користувача за порушення Правил.

Користувачі несуть персональну відповідальність за збиток, нанесений ресурсам кластера МЦКМ внаслідок будь-якого порушення даних Правил.

У разі отримання повідомлення від адміністратора або менеджера кластера МЦКМ користувач повинен прийняти негайні заходи для усунення виявлених порушень впродовж встановленого терміну.

Якщо порушення не було усунуте впродовж встановленого терміну, було пов’язане з суттєвою загрозою безпеці, або мало негативні наслідки, надання користувачу доступу до ресурсів кластера МЦКМ припиняється.

За результатами розслідування користувач може бути притягнутий до адміністративної, а у випадку виявлення фактів порушення законодавства України – до кримінальної відповідальності.

4.2. Відповідальність МЦКМ.

МЦКМ прикладає всіх зусиль по забезпеченню належної і стабільної роботи кластера. Це включає в себе зручність виконання задач користувачів, ефективність обчислювальної розрахунків, вчасне реагування на всілякі порушення в роботі кластера, інформаційна підтримка тощо. Проте, ні МЦКМ, ні персонал, який

підтримує роботу кластера, не несе ніякої юридичної відповідальності ні за коректність отриманих результатів обчислень користувачів, ні за збереження їх даних. Також обсяги обумовлених наперед ресурсів та неперервність роботи кластера не гарантуються.

5. Реагування на інциденти безпеки

У разі виявлення порушень Правил доступу та використання ресурсів кластера МЦКМ, адміністратор чи менеджер кластера повинні невідкладно повідомити користувача про суть виявленої проблеми і її наслідки.

Якщо порушення незначне, не мало наслідків і може бути швидко усунути, після усного попередження користувач повинен прийняти негайні заходи для усунення виявлених порушень.

Якщо порушення не було усунуто впродовж встановленого терміну, або пов'язане з невеликою загрозою безпеці кластера, але не мало негативних наслідків, і не вплинуло на безпеку кластера МЦКМ, адміністратор кластера повинен сповістити менеджера про факт порушення і правила, які були порушені, визначити спосіб і остаточний термін виправлення порушення.

У разі порушення, що являє собою суттєву загрозу безпеці сайту чи загрозу конфіденційності інформації, або якщо порушення не було усунуто впродовж вказаного терміну виправлення, або в разі повторного порушення менеджер за зверненням адміністратора кластера має терміново прийняти рішення про позбавлення доступу такого користувача до ресурсів кластера МЦКМ.

Менеджер кластера МЦКМ зобов'язаний терміново інформувати керівника МЦКМ та експертну раду МЦКМ про кожний інцидент з безпеки, щодо якого прийнято рішення про обмеження доступу користувача.

6. Вираження подяки

Користувачі, які публікують наукові роботи, підготовлені на основі результатів, отриманих із використанням ресурсів кластера, зобов'язані висловлювати подяку МЦКМ за надані обчислювальні потужності. Рекомендована форма подяки: *Computational resources were provided by the Interdisciplinary Center for Computing Simulations (Lviv).*

7. Термін дії

Ці Правила затверджуються та можуть змінюватися рішеннями експертної ради МЦКМ. Про зміни в Правилах користувачі будуть заздалегідь проінформовані.